

**POVIJESNI SADRŽAJI I PREDMETNA OBRADA U
NACIONALNOJ I SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U ZAGREBU**

**SUBJECT HEADINGS AND CLASSIFICATION IN THE FIELD
OF HISTORY IN THE NATIONAL AND UNIVERSITY
LIBRARY IN ZAGREB**

Branka Purgarić-Kužić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

bpurgaric@nsk.hr

UDK / UDC 025.4:93/94

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 10. 1. 2014.

Sažetak

Rad se bavi predmetnom obradom povijesnih sadržaja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu temeljenoj na internim pravilima i, u novije vrijeme, sve većoj primjeni pravila Kongresne knjižnice. Sustavno su nabrojena pravila koja se koriste pri izboru i oblikovanju geografskih predmetnih odrednica, te vremenskih i tematskih dodatnih oznaka. Uz već usvojenu periodizaciju povijesti Hrvatske predlaže se, posebno za ovaj rad izrađena, periodizacija povijesti Dalmacije i Istre. Uz to, rad donosi niz primjera s komentarima iz prakse Nacionalne i sveučilišne knjižnice, te naglašava da ekonomičnost kod izrade predmetnog kataloga, koliko god ona bila važna, ne smije biti na štetu njegove kvalitete.

Ključne riječi: predmetna obrada, povijesni sadržaji, pravila, geografske predmetne odrednice, vremenske dodatne oznake, tematske dodatne oznake, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Kongresna knjižnica

Summary

The paper discusses subject cataloguing of historical content in the National and University Library in Zagreb based on the Library's own rules and, as of late, on the more frequent use of the Library of Congress rules. The rules applied in the process of selection and formation of geographic subject headings, and chronological and topical subdivisions are listed systematically. In addition to the periodization of Croatian history adopted before, a new periodization of Dalmatian and Istrian history, developed specifically for the purpose of this paper, is proposed. Furthermore, the paper provides a number of examples with comments from the practice of the National and University Library, and emphasizes that the principle of economics, regardless of its importance, should not be applied in the development of a subject catalog if it is to be a detriment to its quality.

Keywords: subject cataloging, historical content, rules, geographic subject headings, chronological subdivisions, topical subdivisions, National and University Library in Zagreb, Library of Congress. *I.*

Uvod

Rad se bavi predmetnom obradom povijesnih sadržaja u fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice kojima se pri klasifikaciji kao vodeća UDK stručna oznaka dodjeljuje oznaka 94.¹ Budući da postoje različite vrste povijesti kao što su politička, društvena, gospodarska, vojna, crkvena, kulturna, pravna, diplomatska, pomorska povijest itd., ta se sveobuhvatnost i sve veća interdisciplinarnost povijesnih sadržaja iskazuje korištenjem oznake za odnos s drugim stručnim oznakama iz raznih znanstvenih područja (politike 32, sociologije 31, ekonomije 33, religije 2, prava 34, vojske 355, prometa 656 itd.) što nam UDK, kao izrazito aspektna klasifikacija, omogućuje. Primjerice, 94(44):33¹⁷ (gospodarska povijest Francuske u 18. st.). Za razliku od mnogih drugih znanstvenih područja, UDK za povijest nema hijerarhijsku razradu prema temama, što i ne čudi s obzirom na njihovu brojnost i raznolikost. Iskazivanje specifičnosti tih sadržaja, kao i iscrpnost nastoji se ostvariti pomoću predmetne obrade koja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, u odnosu na onu Kongresne knjižnice od 115 godina,² nema dugu tradiciju. Početak seže

---

¹ Detaljnije o klasifikaciji tih sadržaja vidi u : Purgarić-Kužić, B. Povijesni sadržaji i Univerzalna decimalna klasifikacija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 3/4(2006), 118-131.

² Jezik Predmetnih odrednica Kongresne knjižnice (LCSH) nastao je 1898., a prvi put je objavljen kao popis 1909. Prema : Svenonius, E. Intelektualne osnove organizacije znanja. Lokve : Benja, 2005. Str. 174.

u 1991. kada se krenulo s dodjeljivanjem slobodno oblikovanih predmetnih odrednica (ključne riječi), a od 1997. i s normiranim predmetnim odrednicama, tj. izradom nadziranog rječnika.

Kako bi se informacije što bolje organizirale i učinile dostupnima, nastojala su se više ili manje uspješno³ poštivati IFLA-ina *Temeljna načela jezika predmetnih odrednica*,⁴ te *Smjernice za izradbu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica*,⁵ kao i standardi; ISO 2788:1986.⁶ za jednojezične tezaure, ISO 860:1996.⁷ za usklađivanje pojmova i naziva, te ISO 5963:1985.⁸ za analizu sadržaja, određivanje predmeta i odabir odrednica, te su na temelju njih i postojeće prakse izrađena 2005. interna pravila *Izrada predmetnog kataloga u NSK*. Valja napomenuti da se u novije vrijeme način rada sve više oslanja na rješenja i sintaktička pravila Kongresne knjižnice *Subject Headings Manual*⁹ (dalje SHM), te se koriste popisi predmetnih odrednica *Library of Congress Subject Headings*¹⁰ (dalje LCSH) i dodatnih oznaka *Free-floating subdivisions : an alphabetical index*.¹¹ Uz to, pretražuje se njihova normativna¹² i bibliografska baza,¹³ pa će stoga u ovom radu Kongresna knjižnica u više navrata biti spomenuta. Povrh toga, rad donosi niz primjera iz prakse Nacionalne i sveučilišne knjižnice, te sustavno nabraja interna pravila koja se koriste pri izboru i oblikovanju geografskih predmetnih odrednica, kao

³ Detaljnije vidi u: Doležal, V. Predmetna obrada u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu : povratak načelima. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 2(2006), 33-49

⁴ Principles underlying subject heading languages (SHLs). Muenchen : K. G. Saur, 1999.

⁵ Smjernice za izradbu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1999.

⁶ HRN ISO 2788:1997. Dokumentacija – Smjernice za izradu i razvoj jednojezičnih tezaurusa (ISO 2788:1986) Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 1997.;

⁷ HRN ISO 860:1998. Terminološki rad – Usklađivanje pojmova i naziva (ISO 860:1996) Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 1998.

⁸ HRN ISO 5963:2001. Dokumentacija – Metode analize dokumenata, određivanja njihovih predmeta i odabira odrednica (ISO 5963:1985). Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 2001.

⁹ Subject Headings Manual Update No. 2, 2013. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/freeshm.html>

¹⁰ Library of Congress subject headings / prepared by the Cataloging Policy and Support Office, Library Service. Washington, D.C. : Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 29th ed. (2006)

¹¹ Free-floating subdivisions : an alphabetical index. Washington, D.C. : Cataloging Distribution Service, Library of Congress, 23rd edition (2011) Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCSH/SUBDIVISIONS.pdf>

¹² Library of Congress : Authorities. Dostupno na: <http://authorities.loc.gov/>

¹³ Library of Congress : Online catalog. Dostupno na: <http://catalog.loc.gov/>

i tematskih, te vremenskih dodatnih oznaka. Uz već usvojenu periodizaciju za povijest Hrvatske, koja se poklapa s onom za UDK, široj stručnoj zajednici nudi se i prijedlog periodizacije za povijest Dalmacije i Istre sa svim njihovim specifičnim razdobljima, što nam je u obradi takvih sadržaja često nedostajalo.

2. Predmetne odrednice : vodeće i dodatne

Kako bi se iskazali povijesni sadržaji, u katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice koriste se sve kategorije predmetnih odrednica. To mogu biti predmetne odrednice za ime, preciznije za ime osobe, npr., *Habsburg, Otto von* ; *Radić, Stjepan, političar* ; *Ekaterina II, ruska carica*, zatim ime obitelji, npr., *Babenberg, obitelj* ; *Jelavići, obiteljska loza*, te ime korporativnog tijela, npr., *Hrvatska. Hrvatski državni sabor* ; *Hrvatska pučka seljačka stranka*. Također, koriste se predmetne odrednice za jedinstveni stvarni naslov, npr., *Korčulanski statut (1214.)* ; *Pacta conventa*, kao i tematske predmetne odrednice za pojedini događaj, npr., *Bitka kod Borodina (1812.)* ; *Križarski ratovi (1095.-1272.)* uz pojedinačno navođenje svakog rata, npr., *Treći križarski rat (1189.-1192.)*, te zbirni pojam, npr., *seljačke bune, politički progoni, urbari*, kao i predmetne odrednice za geografska imena, npr., *Finska, Beč, New York* o kojima će u daljnjem tekstu biti više riječi budući da su od velikog značenja za problematiku kojom se ovaj članak bavi (vidi 2.1). Koriste se i sve kategorije dodatnih predmetnih oznaka od kojih ističemo vremenske (vidi 2.2) uz pomoć kojih se pobliže definira razdoblje na koje se dokument odnosi, te oznake za oblik/žanr koje se u složenoj predmetnoj odrednici redovito nalaze na samom njenom kraju, npr., *povijesni izvori, međunarodni dokumenti, memoari, svjedočanstva, korespondencija, popisi* i sl., a služe kao vrijedna informacija istraživačima i znanstvenicima.

2.1. Geografske predmetne odrednice

Geografske predmetne odrednice smatraju se općenito jednim od važnijih parametara u pretraživanju predmetnog kataloga knjižnice. Ta se tvrdnja uvelike može primijeniti na povijesne sadržaje koji se redovito smještaju u neki vremenski i prostorni kontekst. Budući da je tijekom vremena iz političkih, administrativnih ili kulturoloških razloga različitim upravno-teritorijalnim jedinicama (suvremenim i povijesnim tvorevinama) promijenjen njihov

teritorijalni status i/ili ime, uvođenju i dodjeljivanju geografskih predmetnih odrednica u predmetnom katalogu treba posvetiti posebnu pažnju. Prema postojećim pravilima,¹⁴ polazi se od dva temeljna mjerila:

1. *mjerilo teritorijalnog identiteta* – je li geografsko područje na kojem se prostire određena upravno-teritorijalna jedinica ostalo u osnovi isto ili se promijenilo.
2. *mjerilo vremenskog kontinuiteta* – je li došlo do prestanka postojanja upravno-teritorijalne jedinice ili je ona tijekom vremena obnovljena.

2.1.1. Veće upravno-teritorijalne jedinice

- a) Ukoliko je područje upravno-teritorijalne jedinice u osnovi isto (**nije promijenjen teritorijalni identitet**), ali je došlo do promjene imena, primjenjuje se pravilo linearne promjene imena¹⁵ (usvojen je zadnji oblik imena), što ima za cilj da svi bibliografski zapisi koji sadržajem pokrivaju isti prostor budu smješteni na istom mjestu u katalogu. Npr., *Jugoslavija* (usvojeni oblik) i Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, Federativna Narodna Republika Jugoslavija, Demokratska Federativna Jugoslavija, Kraljevina Jugoslavija, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (neusvojeni oblici). Izrađuje se uputnica *vidi*.
- b) Povijesnim tvorevinama, tj. upravno-teritorijalnim jedinicama koje su prestale postojati (**nema ni vremenskog ni teritorijalnog kontinuiteta**) dodjeljuje se geografska predmetna odrednica s njihovim tadašnjim imenom. Npr., *Mezopotamija, Ilirik, Sveto Rimsko Carstvo, Magna Graecia, Slobodni teritorij Trsta* itd.
- c) U slučaju kada je upravno-teritorijalna jedinica izgubila svoj teritorijalni identitet, no i dalje postoji (**sačuvan joj je vremenski kontinuitet**), praksa je dvojaka. U Kongresnoj knjižnici najčešće se upisuje samo suvremeni naziv, pa se stoga tamo ne mogu naći geografske

¹⁴ Geografska imena : upute za izradu i klasificiranje predmetnih preglednih zapisa u formatu MARC21 / izradile Mira Miletić Drder... [et al.]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 14-15. ; Subject Headings Manual H 690, H 708, H 710, H 713, H 715, H 1140, H 1225 itd.

¹⁵ Vidi i SHM : H 708 Linear Jurisdictional Name Changes in Name Authority Records.

predmetne odrednice kao npr., Mletačka Republika, Treći Reich, Osmanlijsko Carstvo, Austro-Ugarska Monarhija, Nezavisna Država Hrvatska itd.¹⁶ Sve su one, s ciljem okupljanja, podređene nazivima svojih država sljednica, a o kakvim se povijesnim tvorevinama radi, može se odrediti jedino zahvaljujući navođenju specifičnoga razdoblja u vremenskoj dodatnoj oznaci. Npr., *Venice (Italy) - History - 1508.-1797.* ; *Germany – History - 1933.-1945.* Valja napomenuti da se stariji oblici imena ipak mogu naći u katalogu, ali znatno modificirani i to kao dio naziva korporativnog tijela, tj. kao formalna odrednica npr., *Venice (Republic : To 1979)* ; *Croatia (Republic : 1941.-1945.)*. U katalogu Češke nacionalne knjižnice, kao i u katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice, praksa je da se navode povijesni nazivi tih država npr., Rakousko-Uhersko tj. Austro-Ugarska, Nezávislý stát Chorvatsko tj. Nezavisna Država Hrvatska, Osmanská říše tj. Osmanlijsko Crastvo,¹⁷ te se, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, na te nazive obvezno upućuje sa suvremenih naziva.¹⁸ Svjesni vremensko-prostorne dimenzije koju u sebi nosi ime nekadašnje povijesne tvorevine, kao i političkog, društvenog, te kulturološkog značenja, nastojalo se to povijesno ime sačuvati i kao takvo navesti u katalogu. Naime, nije svejedno da li se pri sadržajnoj obradi, primjerice, publikacija o Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, koristi samo predmetna odrednica *Hrvatska* i dodatna oznaka za razdoblje *1941.-1945.* ili se navođenjem njenog imena korisniku daje sadržajnija i točnija informacija o političkom režimu koji je tada vladao, te osobito o teritoriju na kojem se ta država prostirala, budući da je uz Hrvatsku obuhvaćala i Bosnu i Hercegovinu, te Srijem, a nije obuhvaćala Međimurje.

¹⁶ Ipak i ovdje postoje iznimke, pa se tako Dubrovačka Republika u katalogu Kongresne knjižnice može naći pod geografskom predmetnom odrednicom oblikovanom kao *Dubrovnik (Republic)*. Ona se, kako piše u napomeni, koristi za radove o Dubrovačkoj Republici koja je kao nezavisan grad-država postojala od srednjega vijeka do 1808. [citirano: 2013-12-20] Dostupno na: <http://authorities.loc.gov/>

¹⁷ Narodni knihovna České republiky : Databáze národních autorit [citirano: 2013-12-28] Dostupno na: <http://www.aleph.nkp.cz/> ; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : normativna baza [citirano: 2013-12-28]. Dostupno na: <http://katalog.nsk.hr/>

¹⁸ Geografska imena, 11.

- d) Ukoliko je područje upravno-teritorijalne jedinice promijenjeno (**promijenjen je teritorijalni identitet**), uslijed njenog raspada na dvije ili više država ili zbog spajanja u jednu državu, navode se nazivi novonastalih država, kao i nazivi prethodnica, te se izrađuju unakrsne uputnice.¹⁹ U Kongresnoj knjižnici za upravno-teritorijalnu jedinicu Jugoslavija razrađena su posebna pojašnjenja,²⁰ a takva razrada postoji i za Njemačku,²¹ te Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika.²² Za teritorij na kojem se prostirala nekadašnja Jugoslavija koriste se odrednice *Yugoslavia* i vremenska dodatna oznaka *1945.-1992.*, te *Former Yugoslav republics* i vremenska dodatna oznaka *1992.-* . *Yugoslavia* se koristi i za, nakon 1992. znatno smanjeni teritorij, *Yugoslavia - 1992.-2003.*, a zatim *Serbia and Montenegro* za razdoblje od 2003.-2006. Nakon 2006. Srbija i Crna Gora navode se kao samostalne države, a od 2008. tako se postupa i s Kosovom.
- e) Kao zbirni naziv za novonastale države koriste se sintagme kao npr., Zemlje bivše Jugoslavije i Zemlje bivšeg Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika, a tako se postupa i kada se govori o višedržavnim tvorevinama povezanim zajedničkim političkim, gospodarskim i/ili društvenim značajkama i ciljevima, npr., Zemlje Europske unije, Zemlje u razvoju, Zemlje u tranziciji i sl.

2.1.2. Naselja i dijelovi naselja

- a) Ukoliko se neko antičko, srednjovjekovno ili novovjekovno naselje (**u vremenskom i prostornom kontinuitetu**) razvilo u suvremeno naselje, koristi se odrednica sa suvremenim nazivom.²³ Od izvornog imena izrađuju se uputnice *vidi*. Kao primjere možemo navesti Beč prije Vindobona, London prije Londinium, Bratislava prije Pressburg, Pozsony i Požun, Istanbul prije Carigrad i Konstantinopol, te neke naše gradove: Sisak prije Segestica, Siscia i Sziszek, Osijek prije Mursa Major i Eszek, Vinkovci prije Cibalia, Rijeka prije Flumen

¹⁹ Geografska imena, 11 ; SHM :710 Jurisdictional Mergers and Splits.

²⁰ SHM : H 1055 Yugoslavia.

²¹ SHM : H 945 Germany.

²² SHM : H 1023 Soviet Union.

²³ Geografska imena, 13. ; SHM : H 715. Extinct Cities.

i Fiume, Dubrovnik prije Ragusa, Cavtat prije Epidaurum, Nin prije Aenona, Split prije Aspalathos, Spalatum, Spalato i Spljet, Zadar prije Idassa, Jadera i Zara, Hvar prije Pharos, Pula prije Pola, Zagreb prije Agram i Zagrab.²⁴

- b) Ukoliko je neko antičko ili srednjovjekovno naselje uništeno i napušteno (**ne postoji nikakav vremenski ni prostorni kontinuitet**), piše se tadašnji povijesni naziv naselja. Npr., Fulfinum (antički grad u uvali Sapen kod Omišlja), Mutila (grad u blizini Medulina, razoren u 2. st. pr. Krista u ratu s Rimljanima), Varvarium (rimski grad razoren u doba seobe naroda poč. 7. st), Dvigrad (srednjovjekovni grad u Istri, poharan malarijom i kugom).
- c) Ukoliko je neko antičko, srednjovjekovno ili novovjekovno naselje uništeno i napušteno, pa je potom na njegovom mjestu ili u njegovoj blizini utemeljeno drugo naselje (**ne postoji vremenski kontinuitet, ali postoji prostorni kontinuitet**), pišu se nazivi oba naselja koja se povezuju uputnicom *vidi i* od povijesnog naziva ka suvremenom nazivu. Npr., Salona i Solin, Faros i Stari Grad, Andautonia i Ščitarjevo kod Velike Gorice, Asseria i Podgrađe kod Benkovca, Tilurium i Trilj, rimski logor Burnum i Ivoševci kod Kistanja, Carnuntum i Petronell-Carnuntum u Austriji itd.

Utvrđivanje postojanja kontinuiteta nekog naselja za predmetnog analitičara predstavlja istraživački posao pri kojemu obvezno treba konzultirati

---

²⁴ I u jedinstvenoj predmetnoj odrednici za Sankt Peterburg u katalogu Kongresne knjižnice navode se uz usvojeni, anglikanizirani oblik *Saint Petersburg (Russia)* i neusvojeni prijašnji nazivi Petrograd i Leningrad. Ako dokument koji se sadržajno obrađuje govori npr., o vremenu kada se grad zvao Petrograd, sadržaj se iskazuje složenom predmetnom odrednicom u kojoj se uz *Saint Petersburg (Russia)*, i eventualni opći pojam, piše i vremenska dodatna oznaka za razdoblje 1914.-1924., a ako govori o vremenu kada se grad zvao Leningrad, iskazuje se složenom predmetnom odrednicom u kojoj se uz *Saint Petersburg (Russia)* piše vremenska dodatna oznaka za razdoblje 1924.-1991. Library of Congress : Authorities [citirano: 2013-12-20]. Dostupno na: <http://authorities.loc.gov/cgi-in/Pwebrecon.cgi?AuthRecID=1452880&v1=1&HC=1&SEQ=20140212022053&PID=hMbicVt-vDbkK-jZ8aRvBm1VlxD>

stručnu i referentnu literaturu.²⁵ Poželjno je da se u normativnim zapisima izradi napomena za katalogizatora (MARC polje 667) u kojoj se ukratko izlaže istraženo kako bi se izbjegla višekratna istraživanja.

2. 2. Vremenske predmetne odrednice²⁶

Postoji čitav niz tematskih odrednica koje u sebi, kao nerazdvojni ili podrazumijevajući element, već sadrže vremensko određenje, npr., *post komunizam, robovi, galije, uskoci, križari, janjičari, urbari* itd. Vremenska komponenta može se iskazati i kao vodeći pojam, npr., *Srednji vijek*, no nećemo pogriješiti ako ustvrdimo da se ona najčešće nalazi na začelju predmetne odrednice kao dodatna vremenska oznaka. Može pokrivati šira razdoblja kao što su npr., *prapovijest, stari vijek, srednji vijek (rani, razvijeni i kasni), te novi vijek*. Također, može biti iskazana stoljećima, desetljećima, godinama, pa i tako precizno kao što je točan datum nekog događaja, npr., *11. 09. 2001.* kada je bio teroristički napad na Svjetski trgovački centar u New Yorku.

Kako bi se izbjeglo stvaranje velikog broja zapisa s često različitim, ali ponekada i vrlo sličnim i gotovo podudarajućim vremenskim razdobljima, što je u praksi redovito rezultiralo neekonomičnim odazivom “jedan na jedan” (jedan upit / jedna bibliografska jedinica kao rezultat), izrađena su za potrebe sadržajne obrade povijesnih sadržaja specifična razdoblja temeljena na ključnim događajima iz prošlosti pojedine zemlje. U slučaju hrvatske povijesti periodizacija, koja se primjenjuje u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, ista je onaj koja se koristi kod UDK stručnih oznaka:²⁷

²⁵ Tako je npr., zahvaljujući znanstveno utemeljenim spoznajama zaključeno da grad Issa i suvremeni grad Vis nisu isti entitet, te za oba naselja u predmetnom katalogu trebaju biti izrađene jedinstvene predmetne odrednice. Naime, poznato je da je lokacija grčke kolonije Issa bila napuštena, te da su se pridošli Hrvati povukli u unutrašnjost otoka koji je po gradu Issa dobio ime Vis. Tijekom vremena osnovali su luku pod nazivom Sveti Juraj u koju su se kasnije i spustili. Ta je luka od 16. st. poznata kao grad Vis. Također, zahvaljujući arheološkim istraživanjima pouzdano se zna da je grad Salona oko 630. godine razoren, te se može ustvrditi da time prestaje njen vremenski kontinuitet. U blizini kasnije nastaje novo naselje po imenu Solin (postoji prostorni kontinuitet).

²⁶ Općenito o iskazivanju vremenske komponente dokumenata kod različitih znanstvenih područja, te oblikovanju jednostavnih i složenih predmetnih odrednica, kao i značenju predmetnog niza vidi u: Purgarić-Kužić, B. Vremenske predmetne odrednice u predmetnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4(2008[i.e. 2009]), 19-35.

²⁷ Detaljnije vidi: Purgarić-Kužić, Branka. Povijesni sadržaji i Univerzalna decimalna klasifikacija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 3/4(2006), 130. ; Extensions and Corrections to the UDC. The Hague : UDC Consortium, 29(2007).

Hrvatska - Povijest - [dodatne vremenske oznake]

Do 630. (razdoblje povijesti hrvatskih zemalja prije doseljenja Hrvata)

630.-1102. (od doseljenja Hrvata do kraja vladavine narodne dinastije)

630.-795. (doseljenje Hrvata, vrijeme bizantske, langobardske i franačke uprave na rubnim hrvatskim teritorijima (Istra, dalmatinski gradovi i otoci) te avarske uprave nad Panonijom (Slavonija i Srijem), početak pokrštaivanja Hrvata)

795.-925. (pokrštaivanje Hrvata, vladavina hrvatskih knezova, Hrvati postižu političku samostalnost)

925.-1102. (vladavina kraljeva iz narodne dinastije, uklapanje u reformni crkveni pokret)

1102.-1527. (Hrvatsko-Ugarska Država)

1102.-1301. (vladavina hrvatsko-ugarskih kraljeva iz dinastije Arpadovića)

1301.-1386. (vladavina kraljeva iz dinastije Anžuvinaa)

1386.-1527. (feudalna anarhija i dinastičke borbe, početak borbi s Turcima)

1527.-1918. (razdoblje vladavine dinastije Habsburg)

1527.-1740. (vrijeme ratova s Turcima, uskoci, seljačke bune, pobjeda apsolutizma)

1740.-1790. (razdoblje vladavine carice Marije Terezije i Josipa II, prosvjetiteljstvo)

1790.-1868. (Napoleonovi ratovi, Hrvatski narodni preporod)

1868.-1918. (Hrvatsko-Ugarska nagodba, industrijalizacija, razvoj parlamentarizma)

1914.-1918. (Prvi svjetski rat)

1918.-1941. (Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Kraljevina Jugoslavija)

1941.-1945. (Drugi svjetski rat, Nezavisna Država Hrvatska)

1945.-1991. (socijalistička Jugoslavija)

1991.- . (Republika Hrvatska).

Navedena periodizacija ne može biti u potpunosti primijenjena na sve hrvatske pokrajine budući da su one imale svoj vlastiti povijesni tijek. Ovom prigodom donosimo prijedlog specifičnih razdoblja za Dalmaciju i Istru u onom dijelu u kojem se razlikuju od gore navedene periodizacije za cijelu današnju Hrvatsku.

Dalmacija - Povijest - [dodatne vremenske oznake]

1102.-1409. (Hrvatsko-Ugarska Država)

osim **1327.-1358.** (mletačka vladavina)

1409.-1797. (Mletačka Republika)

1797.-1918. (austrijska vladavina)

osim **1805.-1813.** (francuska vladavina)

Istra - Povijest - [dodatne vremenske oznake]

7. st.-774. (langobardska vladavina)

774.-788. (bizantska vladavina)

788.-952. (franačka vladavina, italska vladavina)

952.-1267. (Sveto Rimsko Carstvo)

1267.-1797. (Mletačka Republika)

1797.-1918. (austrijska vladavina)

osim 1809.-1813. (francuska vladavina)

1918.-1945. (talijanska vladavina)

osim 1943.-1945. (njemačka vojna uprava)

Praksa je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici da se za specifična povijesna razdoblja ostalih zemalja koristi njihova razrada u LCSH. Međutim, uočene su i manjkavosti zbog neujednačene dubine u razradi povijesti pojedinih zemalja, između ostalih i onih koje nam se nalaze u neposrednom susjedstvu kao što su Bosna i Hercegovina, te Slovenija, a s kojima smo u povijesnom kontekstu dosta isprepleteni, te u fondu imamo mnogo dokumenata takvog sadržaja, pa će i za njih biti potrebno napraviti dublju periodizaciju.²⁸

2.3. Tematske dodatne oznake nadzirane pomoću oglednih predmetnih odrednica

Kako bi se osigurala što veća ujednačenost u izboru i oblikovanju tematskih dodatnih oznaka, Kongresna je knjižnica izradila niz popisa s dodatnim oznakama koje idu uz određenu oglednu predmetnu odrednicu (*pattern heading*)

---

²⁸ Kao pomoć kod periodizacije slovenske povijesti može poslužiti razrada u: Univerzalna decimalna klasifikacija / urednica Lidija Jurić Vukadin. Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2013.

unutar neke kategorije.²⁹ Za povijesne sadržaje postoje popisi uz kategoriju ratovi, pri čemu su ogleadne odrednice *World War, 1939.-1945.* i *United States-History-Civil War, 1861.-1865,*³⁰ zatim kategoriju kolonije za što je ogledna odrednica *Great Britain-Colonies,*³¹ te kategoriju vojne službe za što je ogledna odrednica *United States-Armed Forces.*³² Radi interdisciplinarnosti povijesnih sadržaja, moguća je upotreba i popisa dodatnih oznaka vezanih uz druge kategorije. Navedeni popisi su prevedeni i djelomično redigirani te se primjenjuju, a za ilustraciju navodimo mali izbor iz popisa uz Drugi svjetski rat koji se koristi i uza sve druge ratove. Dodatne oznake se normiraju.

[*Naziv rata*] - Amfibijske operacije ; - Artiljerijske operacije ; - Blokade ; - Bojišta; - Bolnice; - Civilna zaštita; - Demografski gubici; - Gubici; - Humanitarna pomoć; - Ilegalne štamparije; - Izbjeglice

3. Sadržajna analiza, te imenovanje i definiranje pojmova : primjeri

Prema riječima danskog stručnjaka u području organizacije znanja B. Hjørlanda “*ključ definiranja koncepta predmeta leži u epistemološkom istraživanju o tome kako ćemo znati što trebamo znati o dokumentima kako bi ih opisali na način koji olakšava pronalaženje informacija... Različiti koncepti predmeta mogu biti klasificirani u epistemološke pozicije kao što su subjektivni idealizam ili pozitivističko gledište, objektivni idealizam ili racionalističko gledište, pragmatizam i materijalizam/realizam*”. Gledajući prirodu i doseg znanja s pozitivističkog stanovišta, vidljivo je da su koncepti predmeta izraz percepcije jedne ili više osoba. Na prvom mjestu, tu je autor koji svoju inačicu izražava u naslovu ili tekstu, zatim korisnik s mnogo mogućih vlastitih inačica, pa izdavač koji svoju inačicu često izražava pomoću naslova nakladničke cjeline/serije i, naravno, knjižničar koji je izražava pomoću knjižnične klasifikacije.³³

---

²⁹ SHM : H 1146 Subdivisions Controlled by Pattern Headings. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/H1146.pdf>

³⁰ SHM : H 1200 Pattern Headings: Wars. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/H1200.pdf>

³¹ SHM : H 1149.5 Pattern Headings: Colonies. Dostupno na: http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/H1149_5.pdf

³² SHM : H 1159 Pattern Headings: Military Services. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/H1159.pdf>

³³ Hjørland, B. Concept of subject in information science. // *Journal of Documentation* 48, 2(1992.), 172.

Informacijski stručnjaci pri sadržajnoj analizi i predstavljanju znanja u bazama podataka pomoću nadziranih rječnika trebaju biti vrlo stručni (kako u znanstvenim područjima koja obrađuju, tako i u knjižničarskim znanjima), objektivni i kritični. Njihov je glavni zadatak da koristeći predmetni jezik (koji često sami i izrađuju) opišu sadržaj dokumenta, predmete sadržaja dokumenta. Za razliku od prirodnog jezika, rječnik predmetnog jezika je nadziran, tj. nazivi za pojedine pojmove su standardizirani kako bi se ograničilo njihovo semantičko značenje i učinili jasni njihovi odnosi prema drugim nazivima.³⁴ Poštujući niz temeljnih načela (*jedinstvene odrednice, nadzora sinonima i homonima, semantike, sintakse, dosljednosti, imenovanja, jamstva predloška, uvažavanja korisnika itd.*) i iz njih proizišlih pravila, nastoji se osigurati okupljanje dokumenata koji imaju isti informacijski sadržaj, te osigurati kretanje korisnika po katalogu, a time i fondu knjižnice. Budući da informacije moraju biti razumljive krajnjim korisnicima, poželjno je poznavanje korisničkog jezika, te njihove subjektivne percepcije, što se potom koristi kod stvaranja uputnica i napomena.³⁵ Ovom prigodom valja istaknuti da je za bibliografsku pragmatiku i semantiku predmetnog jezika od velike važnosti dobar uputno-informativni sustav. Pomoću napomena pojašnjava se upotreba naziva unutar konteksta određenoga prirodnog jezika, te što se pod tim nazivom podrazumijeva u predmetnom katalogu, tj. kakvi se sadržaji i na koji način pod njim okupljaju.

Predmetni analitičari se ponekad osjećaju sputano jer zbog niza spomenutih pravila koja idu za postizanjem cilja da se dokumenti što više sustavno i dosljedno okupljaju, kao i zbog ekonomičnosti, nisu u mogućnosti u potpunosti iskazati sadržaj dokumenta koji analiziraju. Kao primjer navodimo dvojbe i razlike u stavovima koje postoje kod definiranja odnosa istoznačnosti za pojmove, kao što su npr., već spomenuti nazivi političko-teritorijalnih jedinica (vidi 2.1.1.c), pri čemu moramo birati između odziva i točnosti. Iskustvo nas uči, da ukoliko je predmetni analitičar ujedno i stručnjak za određeno znanstveno područje (u ovom slučaju povijest), on se redovito odlučuje za nazivlje struke, tj. relativno male, ali bitne razlike u značenju koje takovo nazivlje u sebi nosi. Takav je stav osobito poželjan u knjižnicama kao što je Nacionalna i sveučilišna knjižnica, te kod raznih specijalnih i visokoškolskih knjižnica budući da su tamo korisnici mahom studenti, znanstvenici i istraživači kojima su te razlike itekako važne. Prema E. Svenonius, "*Mnogo je bolje ako*

³⁴ Svenonius, E., Nav. dj. Str. 126.

³⁵ Isto. Str. 174-175.

se može postići točnost, a u digitalnom okruženju također je izvedivo, jer je moguće konstruirati sučelje za pronalaženje koje može postaviti pitanje korisnicima žele li točnost ili odaziv".³⁶ Objavljivanjem standarda poput Sustava za jednostavnu organizaciju znanja (Simple Knowledge Organization System, SKOS), otišlo se i korak dalje. Naime, semantičko povezivanje u SKOS podatkovnom modelu moguće je ne samo unutar istog, nego i između različitih rječnika (predmetnih sustava, tezaurusa, klasifikacija itd.) pa specijalizirani koncepti (predmetne odrednice) koji omogućuju veliku preciznost mogu biti semantički povezani (mapirani) s općenitijim konceptima iz drugih rječnika koji omogućuju velik odaziv. Na taj način odaziv i preciznost nisu u sukobu (ili-ili), nego se nadopunjuju (i-i).³⁷

3.1. Primjeri iz prakse Nacionalne i sveučilišne knjižnice:

1. Sinonimi

Naslov djela: O takozvanom Ličkom ustanku 1932. / Todor Stojkov.

Predmetna odrednica : Velebitski ustanak (1932.)

Uputnica : Lički ustanak (1932.)

2. Homonimi

2.1.

Naslov djela: Križni put za mlade / Tomislav Ivančić.

Predmetna odrednica : Križni put

Naslov djela: Križni put : zločin bez kazne / [urednik Žarko Ivković].

Predmetna odrednica : Križni put **(1945.)** – Svjedočanstva

2.2.

Naslov djela: Buzetski statuti :(1435. g. i 1575. g.) / Vesna Katarinčić Škrlj.

Predmetna odrednica : Buzetski statut **(1435.)**

Buzetski statut **(1575.)**

3. Hijerarhijski odnos (konceptualni odnos tema-podtema) za širenje ili sužavanje pretraživanja

---

³⁶ Isto. Str. 156.

³⁷ Detaljnije vidi : Perožić, P. Modeliranje metapodataka u RDF-u : autorizirani metapodaci i SKOS. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1/2(2014.) (u tisku)

Slika 1. Normativni zapis u *online* katalogu NSK

4. Utvrđivanje opsega pojma, korištenje napomena

4.1. Stari grad/burg/utvrda ; napomena za korisnike

Iz dolje navedenih primjera vidljiva je terminološka neusklađenost literature, tj. neki autori pod nazivom stari grad podrazumijevaju i burgove i utvrde, što u stručnom nazivlju, pa tako ni u predmetnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice, nije isto.

Naslov djela: **Stari grad Čanjevo** / Tatjana Tkalčec

Predmetna odrednica: **Utvrda Čanjevo (Visoko)** – Povijest

Naslov djela: **Stari grad Badanj** i vrh Drenin : planinarske zanimljivosti Vinodola / Vlatko Oštrić

Predmetna odrednica : **Burg Badanj (Vinodol)** - Povijest

Izrađeni su normativni zapisi za pojedine pojmove (burgovi, utvrde, dvorci) (MARC polje 150) s uputnicama za neusvojene nazive (MARC polje 450), te napomenama za korisnike o opsegu pojma (MARC polje 680).

Slika 2. Normativni zapis odrednice za opći pojam **Burgovi** u *online* katalogu NSK s napomenom za korisnike (MARC polje 680)

4.2. Status nacionalne ili etničke manjine ; interna napomena

Potrebno je razlikovati što su to nacionalne, a što etničke manjine i u kojem slučaju jedan narod može imati oba statusa pa su stoga u normativnim zapisima za te relativno blisko srodne pojmove izrađene napomene za korisnike koje ponekad poprimaju oblik definicija (MARC polje 680) i interne napomene za predmetne analitičare o primjeni i utvrđivanju upotrebe (MARC polje 667) koje nisu vidljive u *online* katalogu.

Status nacionalne manjine

Pod nacionalnim manjinama podrazumijeva se dio naroda koji je zbog političkih i povijesnih razloga ostao izvan granica područja/države na kojem živi većina pripadnika tog naroda ili narod koji nije osnovao vlastitu državu,

te se stoga nalazi unutar neke države. U katalogu je poželjno korištenje uvriježениh sintagmi za Hrvate poput *Gradišćanski Hrvati*, *Karaševski Hrvati* i *Moliški Hrvati*. Ukoliko takva sintagma za Hrvate ne postoji, izrađuje se složena predmetna odrednica tipa [*Narod- Zemlja*], što vrijedi i za ostale nacionalne manjine.

Naslov djela: Društveni razvoj rumunjskih Hrvata-Karaševaca u 17. i 18. stoljeću / Castilia Manea-Grgin.

Predmetna odrednica : ***Karaševski Hrvati***³⁸

Naslov djela: Hrvati u zapadnoj Mađarskoj 1828. godine : društvena struktura i gospodarska stvarnost / Željko Holjevac.

Predmetna odrednica : ***Hrvati – Mađarska***

Status etničke manjine

Pod etničkim manjinama podrazumijevaju se skupine stanovnika koje su manje od ostatka stanovništva države u kojoj žive. Te skupine posjeduju posebna kulturna, fizička i povijesna obilježja u odnosu na ostalo većinsko stanovništvo i druge skupine. Prema internom dogovoru, samo u slučaju hrvatskog iseljeništa izrađuje se sintagma poput *Australski Hrvati*, *Čileanski Hrvati* itd., dok se za ostale etničke manjine u određenim zemljama izrađuju složene predmetne odrednice tipa [*Narod- Zemlja*].

Naslov djela: Hrvatske zajednice u Australiji : nastojanja i postignuća / Fabijan Lovoković.

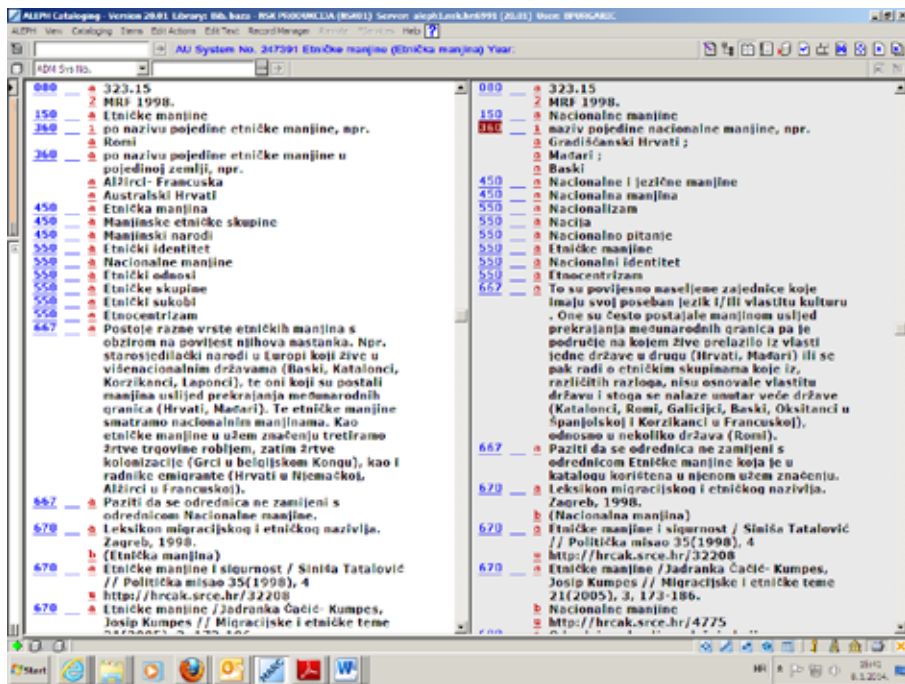
Predmetna odrednica : ***Australski Hrvati***

Naslov djela: Torn between two lands : Armenians in America, 1890 to World War I / Robert Mirak.

Predmetna odrednica : ***Armenci – Sjedinjene Američke Države***

---

³⁸ Hrvatima je priznat status nacionalne manjine u Austriji (Gradišćanski Hrvati), Mađarskoj, Rumunjskoj (Karaševski Hrvati), Makedoniji, Crnoj Gori, na Kosovu, u Srbiji, te u Češkoj i Slovačkoj. Budući da Italija ne poznaje pojam nacionalne manjine, Moliški Hrvati uživaju status autohtone manjine, dok u Bugarskoj Hrvati imaju samo status etničke skupine. U Sloveniji Hrvati nemaju nikakva zakonska nacionalna prava, iako već duže vrijeme zahtijevaju da im se prizna status nacionalne manjine kao što je to učinjeno u slučaju Talijana i Mađara. Detaljnije vidi : Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. <http://www.hrvatiizvanrh.hr/hr/hmiu/>

Slika 3. Normativni zapisi odrednica za opće pojmove **Etničke manjine** i **Nacionalne manjine** s internim napomenama za knjižničare (MARC polje 667)

5. Manjkavosti u iskazivanju sadržaja zbog pravila izrade predmetnog kataloga

Naslov djela: Rodoslov Berislavića Vrhričkih i Malomlačkih : (od 15. do 18. stoljeća) / Pavao Maček, Ivan Jurković.

Predmetna odrednica : Berislavići, obitelj - **Genealogija**

6. Kritičnost i objektivnost u sadržajnoj analizi

6.1.

Naslov djela: Republika Srpska Krajina na području Republike Hrvatske : 1990.-1991.-1995. : (secesija, glavne značajke i slom) / Nikica Barić.

Predmetne odrednice: Domovinski rat - Okupirana područja
Domovinski rat - Vojne operacije
Srbi - Hrvatska - 1990.-1995.

Komentar : Iako autor koristi naziv Republika Srpska Krajina (međunarodno nepriznata srpska paradržava koja je postojala unutar Hrvatske u razdoblju od 1991. do 1995.), predmetni se analitičar ravna prema internom pravilu da se upravno-teritorijalne jedinice koje su nastale jednostranim aktom osamostaljenja ili okupacijom tuđeg teritorija ne navode u predmetom katalogu. Kako bi sadržaj bio što bolje opisan, koristi se više predmetnih pristupnica.

6.2.

Naslov djela: George W. Bush, war criminal? : the Bush administration's liability for 269 war crimes / Michael Haas

Komentar : U knjizi Michaela Haasa, političkog teoretičara nominiranog za Nobelovu nagradu za mir, iznesene su, dokumentima potkrijepljene, ozbiljne optužbe za 296 ratna zločina protiv bivšega američkog predsjednika Georgea W. Busha i njegove administracije. Predmetni analitičar ne smije automatski povezivati ime Georgea W. Busha s ratnim zločinima, nego tek ako se pravno dokažu takvi navodi.

7. Zaključak

I na kraju, kako zapravo predstaviti informaciju iz dokumenata? Činjenica je da uza sva postojeća načela i pravila (poput onih u Kongresnoj knjižnici koja su prilično opsežna i zahtjevna³⁹), različiti predmetni analitičari neće uvijek isto odrediti predmet, niti će uvijek biti jednako precizni i iscrpni u iskazivanju danih koncepta, što uvelike ovisi o njihovoj stručnosti i "stilu" rada.

---

³⁹ Knjižnice u sustavu Kongresne knjižnice šalju svoje prijedloge novih i izmijenjenih predmetnih odrednica na redakturu, te svaki mjesec odjel Policy and Standards Division objavljuje popis odobrenih predmetnih odrednica, kao i obrazloženje zašto neke nisu prihvaćene. Vidi : <http://www.loc.gov/aba/cataloging/subject/weeklylists/>

Mišljenja smo da bi u Nacionalnoj knjižnici, te visokoškolskim i specijalnim knjižnicama, vezano uz potrebe korisnika, trebalo ustrajati na iskazivanju specifičnosti pojedinih znanstvenih područja jer se time osigurava preciznost i kvaliteta. Budući da se povećanjem preciznosti smanjuje odaziv, on se može povećati većom iscrpnošću, tj. dodjeljivanjem većeg broja pristupnica, što je u skladu s indeksnim politikama vodećih knjižnica svijeta. Također, kako bi sadržaji bili što više identificirani i pronađeni uz postojeće označivanje nadziranim rječnikom koje osigurava okupljanje, valjalo bi razmisliti i o paralelnom sustavu dodjeljivanja korisničkih oznaka.

LITERATURA

Doležal, V. Predmetna obrada u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu : povratak načelima. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 2(2006), 33-49.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Dostupno na: <http://www.hrva-tiizvanrh.hr/hr/hmiu/>

Extensions and Corrections to the UDC. The Hague : UDC Consortium, 29(2007)

Free-floating subdivisions : an alphabetical index. Washington, D.C. : Cataloging Distribution Service, Library of Congress, 23rd edition (2011)

Geografska imena : upute za izradu i klasificiranje predmetnih preglednih zapisa u formatu MARC21 / izradile Mira Miletić Drder... [et al.]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012.

Hjørland, B. Concept of subject in information science. // Journal of Documentation 48, 2(1992), 172 -200.

HRN ISO 2788:1997. Dokumentacija – Smjernice za izradu i razvoj jednojezičnih tezaurusa (ISO 2788:1986) Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 1997.

HRN ISO 5963:2001. Dokumentacija – Metode analize dokumenata, određivanja njihovih predmeta i odabira odrednica (ISO 5963:1985). Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 2001.

HRN ISO 860:1998. Terminološki rad – Usklađivanje pojmova i naziva (ISO 860:1996) Zagreb : Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, 1998.

Izrada predmetnog kataloga u NSK (interni dokument). Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2005.

Library of Congress : Authorities. Dostupno na: <http://authorities.loc.gov/>

Library of Congress : Online catalog. Dostupno na: <http://catalog.loc.gov/>

Library of Congress subject headings / prepared by the Cataloging Policy and Support Office, Library Service. Washington, D.C. : Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 29th ed. (2006)

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : Bibliografska baza. Dostupno na: <http://katalog.nsk.hr/>

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : Normativna baza. Dostupno na: <http://katalog.nsk.hr/>

Narodni knihovna Česke republiky : Databáze národních autorit. Dostupno na: <http://www.aleph.nkp.cz/>

Perožić, P. Modeliranje metapodataka u RDF-u : autorizirani metapodaci i SKOS. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1/2(2014.) (u tisku).

Principles underlying subject heading languages (SHLs). Muenchen : K. G. Saur, 1999.

Purgarić-Kužić, B. Povijesni sadržaji i Univerzalna decimalna klasifikacija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 3/4(2006), 118-131.

Purgarić-Kužić, B. Vremenske predmetne odrednice u predmetnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4(2008[i.e. 2009]), 19-35. Smjernice za izradbu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1999.

Subject Headings (LCSH) Approved Lists. Washington, D.C. : Library of Congress, Policy and Standards Division. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/cataloging/subject/weeklylists/>

Subject Headings Manual Update No. 2, 2013. Dostupno na: <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeSHM/freeshm.html>

Svenonius, E. Intelektualne osnove organizacije znanja. Lokve : Benja, 2005.

Univerzalna decimalna klasifikacija / ur. Lidija Jurić Vukadin. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2013.

Virtual International Authority File. Dostupno na: <http://viaf.org/>